

Kammar Collegii andra provincie Kontor den 6 Februari 1852.

Ex. officio

R o b : t . K e m n e r

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Häraf bevises att fordom vatt en Cronogvarn i Munkavång-
en Som enligt efter gammal beräkning med 20 Skepper till hvart pund
gaf i ränta Cronan 16 tunnor och 24 kapper Mjöl och af part af
jordegendomen såkallad Munkavången 3 Tunnor 12 kapper korn och 9
Tunnor hafre. Samt penningar 3 daler, hvilket tycks vara alt för
drygt af den lilla Egendomen.

Af Persemölla gafs 6 pund mjöl aller 20 Tunnor hvilket
stämmer öfverens med den af de gammles till mig i ongdomen afgifne
berättelser. Hvilket mjöl gafs den tiden till Cronan. Första in-
delningen af Konung ~~Exit~~ Carl den XI skedde år 1676 då hela armens
tyngd blef lagt på jordbruket. Det var således då att Persemölla ~~sk~~
~~blef till~~ fördel eller belöningshemman undlagt rytmästaren i Borreby
hvilket varade tills den nyare indelningen skedde år 1729 eller 30,
då Bengt Persson åtog sig Rustningen.

I Köpenhamns Universitets Bibliotek finns ett manuskri-
pt Lankus No.35 innehållande beskrifningar om Socknar i Skåne, af-

givets till Professor O. Worm, af vidkommande Socknar i följe av
Kong. befallning år 1622.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I beskrifvning om Solberga Pastorat, innefattande Solberga och Haslebösarps Socknar daterad Solberga den 13 Desember 1622 och utställd af Presten Mickel Tomesön, och anföres af Hasslebösarps Socken och en mölla vid namn Munkamölla.

I beskrifvning om Wemmenhögs Pastorat där ut dateras, men likaledes från samma tid och utställt af Presten Laurits Jacobsön heter det. Prästen som predikar uti Östra Wemmenhögs tvenne kyrkor. Den ena kyrkan är Ölöfs Socknekyrka och till den kyrkan är tre små byar, Ölöfs by, Östra Wemmenhögs och Dybecks by, till den kyrkan är Två Möllor som ger sin afgift till Dybecks Gård, den ena heter Ölöfs Möllan, den andra Brände Mölla.

I Beskrifvning om Tullstorp och Svenstorp där är också utdaterat, men likaledes för samma tid och i samma anledning, Och uppgifvet af Presten der Nils Nilssön anföres, under Svenstorps Socken Således under denna Socken är Fyra vattenmöllor som heter Lindsmölla, Römölla, Låremölla och Persemölla, Att det sig förhåller och att det utskrifna är öfverensstämmande med Originallet betygar.

Universitets Bibliotekar Köpenhamn den 18 Okt. 1852.

Genom Kongl. Hofrättens utslag i Rättegången mot Friherre Blixen om Näsbyholms Sjöns minskning blef vi mjölnare ålaggda att skaffa bevis på våra qvarnars ålder, var före afskrifter från Stockholm och Köpenhamn äro utlösta, hvilken sednare är icke fullständigt afskrefven emedan Anders Munk och Lars Bengtsson i Låremölla hvilka var i Köpenhamn och utlöste den, Tillsade Torsen att icke afskrifva mera än nödvändigt vore ~~att~~ till att bevisa våra qvarnars ålder, hvarföre Egarnes namn och Qvarnarnes Cronoränter Samt lilla Munka mölla är uteslutet.

Fordom var Näsbyholms Sjö mycket större än den nu för tiden är. Wattnet i den nådde upp till Svenstorps Kyrkas Kyrkogårds norra stengärde, upp till vägen vestan om No.1 Anders Bengtssons gård, äfven det öfver Svenstorps och Saritslöfs måsar och ner öfver Ängvik ända ner till Linnebergshuset. Äfvenledes var Gerslöfs måse sjö, och hela ängen i vester ända till vägen tätt östan om Terneåmölla. Men år 1786 behagade det Egaren af Näsbyholm Friherre Christ ian Blixen samt Egaren till Svaneholm och hela Skurups Socken Fri -

herre Rutger Macklean att genom utgräfnings söder om gården, kalla d Stenakullen öfver Svenstorps bys norra egor medt för Ängdellden kallad Lyckedal att gräfvat en djup å hvarigenom en stor del av Sjön blef uttappad. Och således minskad till Cirka 500 Tunneland, Wattenet kom således intet till de tre öfverste qvarnställen. Egaren till Lärsmölla Inspektör Fickan anförde genast besvär hos landshöfdingen i Malmö. Hvars utslag i målet blef, att Blixen vid vite ~~yite~~ blef ålagt att gräfvat gamla vattenledningen från Sjön så djup att wattenet derur kom till de öfversta qvarnarne. Men dervid förblef det, emedan då för tiden ingen Lag eller förordning var utgifven som satte gräns för sådana företag. Derefter fick Sjön sitt utlopp genom en dyngfull vik i sydost, tett intill Svenstorps rågång, Östan om ången som watten Sjö och blef kallad Osman, ner till Linsebäcken, hvars hela sträcka var ungefär $3\frac{1}{2}$ alnar bred.

Wid detta läge och bredd förblef åen, tills åter gerigheten åter intog samma Friherre Christian von Blixen efter mera Landvinning från Sjön. Hvarför han började om efterhösten 1817 att gräfvat en ny å i nordvest öfver Osman der den nu ännu befinnes 10 alnar bred, och äfvenledes gräfdes den till lika bredd till Lindsmölla, och djupare:

än den var förut jemte en gällbäck Söder om Möllan. Allt detta medförde den påföljd att nästa år i Februari och Mars månader, efter förut fallen djup Snö och derefter påföljande stora Slagrika regn, som en och annan dag Continuerade, kom så stor ovanlig vattenflod ~~x~~ att våra vanliga gåsluser ej kunde afleda alt, utan vi måste dessutom öppna nya aflopp genom dämningarna.

Vi trenne mjölnare i Låre, Munka och Perse, klagade öfver Blixens företag hos Länets höfding, hvilken befallde Kronofogden Krok med biträdde af tvenne nemdemän att hålla Syn. Hans förrättning var fullständig och smikrade oss med det hoppet att Blixen skulle blifvet ålaggd att försätta än i förra läge och Skick. För Synen af Kronofogden betalte vi honom med 300 daler. Men kort derefter begärde Blixen fogden att syna de många tilloppen som gick ~~ti~~ till Sjön, hvariblan han upptog i beräkning alla gropar, vattenfårar från Akrar och Kjärr, så att antalet blef otroligt stort. Derjemte blef äfven införd en lögn, att Sjöns vatten var så ovanligt högt att Isarne skakades uppå träden kring stränderna och hade afskafvat barken på dem. Hvilka båda Syneförättningar blef hållen i Mars månad år 1818. Derefter blef vårt Klagomål hvilande till Höf -

dingen Wilhelm af Klinteberg om efterhösten personligen utan att vi derom var underrättade, i vår frånvaro reser omkring till alla qvarnställen och tager beskaffenheten i Ognasigte. Kort derefter utgaf han utslag i Saken till Blixens förmån, att hans företag med sjöns minskning och åns flyttning ansågs för märkbar Ekonomisk nytta för Näsbyholms Enskiltta Egor, Öfver detta utslag anförde vi Klagom i Kongl. Hofrätten Hvilkens Resultat Blef^{ä)} att Saken vistes till Häredesten. Men då vi fick utslaget var Christian von Blixen död i Mars månad 1819, 75 år gammal utan att hafva varit gift. Generalen Friherre Carl von Blixen, Egare till Dalunds Säteri på Danska Öen Fyen var den aflidnes broder den, Den Enda och närmaste arfvingen till Näsbyholm. Om efterhåsten 1819 lät han fylla i strömmen tett vid Sjön och nedsatte där en stor Ekvattenkista med 3:ne luckor. Om våren när Sjöns tillopp afstannade nedsattes de ävenne för att hålla vattnet i Sjön så att den skulle blifva tillräckligt för qvarnarne den öfriga den öfriga torra Årstiden, och dermed var vi nöjda och nedlade vår Klagan.

Nemde vattenkista fick till vår förmån kvarstå tills den nuvarande Egaren, hvilken var General Carl von Blixens Sons son,

som lät sig af dess Danske inspektör Pedersen öfvertala till Bifall att nemde kistas upptagande om framtiden år 1846 och sedermera i Oktober månad genom djupare gräfning till Lindsmölla minska Sjön till 300 Tunneland. Wi mjölnare hade för den skull stor orsak att vara missnöjda med detta företag, hvarföre vi genom Svenska ministern Herr Lagerbjelke i Köpenhamn lät stämma Blixen till Härads Rätten i Anderslöf, hvilkens beslut blef att företaga Häradsyn på företaget vid Sjön; Som blef hållen den 28 Augusti 1848. Hvilkens Resolutat efter hållen Syn, blef att Blixen dömdes till att försätta Sjön i dess görra höjd. Wi hade i stämningen yrkat att få vid Sjön nedsätta Wattenkista till samma ändamål som den upptagna, hvilket af Häradsrätten underkändes. Blixen samt vi var missnöjda med detta beslut, erlade vad och anförde besvär vid Lagmans Rätten; Hvilken till alla delar fastställde Häradsrättens dom. Dermed blef Blixen nöjd, men vi mjölnare vädjade för att få rättighet till vattenkistas nedsättande vid Sjön, till Kongl. Hof Rätten; hvilken återförviste målet med den anmärkningen att vattenfallen från Sjön skulle af Landtmätare mätas, biträdd af 2:ne gode män. Äfven skulle

vi skaffa utdrag af gamla jordeböcker om tid eller årtal qvarnarne blefvet byggda eller hvilka om de nedre eller öfre voro älst. Lars Bengtsson i Låremölla reste till Köpenhamn i början af Juni 1851 och ville en danska arkivet lösa utdrag men fick det besked att det var för tidlöst att genomse för att uppsöka det han åstundade emedan deröfver var intet Register och Arkivet var mycket stort. Till vattenfallens mätning hade vi Landmätaren i från Lund, hvilket kostade oss öfver 60 riksdaler. Målet förekom vid Häradsrätten den 20 Juni, då vi skulle förevisa vattenfallsmätningen och qvarnarnas ålder hvilket vi denna gång icke kunde, hvarföre det blef uppskjutet till en annan gång.

År 1851 den 24 Maj, bekom vår Mjöltnare af Friherre Blixen
Finecke följande stämningsansökan:

No. 4.

För att genmäla innehållet af denna ansökan varder de deri upptagne personer härmed lagligen kallade ^{och} att stände till Rättegångsnämndens ~~kommitté den 17 maj 1906 kl. 10 på förmiddagen~~ dagen af Wenmenhögs Härads

nästkommande allmänna Sommarting ~~sen hörtid~~ som börjas å vanliga Rättegångs stället i Anderslöf den 17 Juni instundande. Kalleslsen hörsammas vid laga bot.

Skurup den 12 Maj 1851.

Lösen 16 sk.banko

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

N . M å n s s o n .

I förening med det från förra Tinget uppskjutne af Kongl. Hofrät ten återförvista måle mellan Qvarnegarne Lars Bengtsson i Låremölla, Anders Hendriksson i Munkamölla, Karna Mattsdotter i Brønne Mölla och Sven Larsson i Persemölla, Kärande, samt undertecknad Svarande angående utloppet från Näsbyholms Sjö försättande uti förut befintliga skick m.m. Anhåller jag om stämning till instundande Lagtima Sommarting med Wemmenhögs Härads och fjerde Rättegångsdagen, hvartill omnämnde mål är uppskjutet, å omförmälte 4 qvaregare för genmälade af mitt härigenom framstälde påstående, att som dera omnämde Wattenqvarnar och Stampverk anbrakte uti åen från Näsbyholms Sjö äro hinderliga för af mig tillämnad uttappning frå samma Sjö och således jemväl för den odling, jag dymedelst önskar bereda och an-

ställa qvarnegarne altså må kännas skyldiga sina ifrågakomne Watten verk borttaga, emot af mig derföre till dem erläggande ersättning, den jag anhåller att Domstolen täcktes bestämma genom Laga Värdering grundad på Qvarnställens beskaffenhet och med afseende på den ringa afkomst, som grundlagt deras uppskattning till ränta å Kongl. Maj:t och Kronan, Näsbyholm den 12 Maj 1851.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

B l i x e n F i n e c k e .

genom E. Håkansson

På denna stämning svarade vi att målet icke tillhärde Domstolens handläggning; Utan enl. Kongl. förordningen 1823 blef nemde qvarnegare kallade att på en utsatt dag inställa sig på Näsbyholm angående Sjöns uttappning det då troligen då var ämnadt att Sjön den dagen skulle vatt värderad, men för än den utsatta dagen kom blef de åter tillsagda att dermed blef uppskof till en annan gång. Alt sedan har de icke blifvot kallade eller något afhörts i den frågan.

Alt sedan år 1846 har det omtaladt att Blixen ämnade uttappa Näsbyholms Sjö, hvilket af skrefne stämning utvisar. Men år

1856 i Oktober förspordes att Blixens hustru var emot den tillämnade uttappningen och skulle hafva övertalat honom att låta Sjön förblifva i sin varande Skick. En dag i slutet af Oktober kom Lars Bengtsson i Låremölla i något ärende till någon tjenare på Näsbyholm, vid hvilket tillfälle han möter Blixen hvilken stadnar och började tala med Lars. Hans säger då att han numera icke ämnade att uttappa Sjön. Och äfven urskulldar sig att den skedda gräfningen i åen af hans Inspektor Pedersen var företagen utom hans vetskap, äfvensom vattenkistans upptagning.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I mina barna år var här omkring gården 3:ne stora och omkring 30 alnar höga Asketräd och en Alm hvilken stod cirka 30 alnar nordost in vid gården i hag gärdes vallen i rad. Äfven var här 10 st. stora och mycket gamla Pilträd med höga ⁿ grefria stommar. En låg pil med bred topp stod tett intill vattenhjulet; En västan om gården och en den största jag sett, och af alla, stod i hejdans vestre vall och nordväst om och på 50 alnars afstånd från gården.

Denna pil var frisk och innehöll omkring 20 Lass. Den blef fäld 1807 och gagnades till flere delar gångsvirke. Af alla de öfrige stod tett östan in vid gården i hagen och dess gärdesvall, Hvaraf 2:ne var friska, de öfriga mest upruttna så att de genom stormar afbläste före mitt 12:te år. Omkring Egorna i gärdes vallarna och äfven inne på Egorne var omkring 150 låga pilträd hvars topp hvart 6:te år kapades och begagnades till åden omkring dam och blakemads Engens infredande med risstängsell. Ett af de stora Asketräden fällde min far år 1797. De 2:ne öfrige fällde Bertel Pärsson år 1804 och gagnade till stolpar i sin detta år till gården företagne nybyggnad.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fordom eller för 1804, då alla byar hade sambruk xx var här norr om gården instängd en hejda som innehöll 6 Tunneland. Västra gärdet derför gick från gården i norr, tett östan om vägen upp till Kyrkejordens södra skiäl och derifrån i Öster med tjock jordvall till Ån. När nästgränsande Byar hade besätt sina vångar rundt kring Möllans Egor låg denna hejda i träda. När Lindbys och Ölöfs Östra Vångar låg i fälad, låg äfven Åkren norr om hejdan i

fälad. Det året stängdes från hejdan med ris innan om ån omkring blakemadsängen och sedan innan om Gålbäcken öster om dammen med jordvall och risgärden i söder ner till No.9 plans nordöstra hörn der Ölöfs vångärdestämde till mellan deras Östre och Norre vångar När Lindbys Södra och Ölöfs Norre vångar låg i fälad, låg äfven alt möllans Södra och Vestra åker i fälad. Det året stängdes vällen synan om kyrkejorden och västan om hejdan ner till gården. Och sedan från damkistan på mölledamms demningen öfver Gålbecken med ris. Sedan var mest stengärde ända till No.9 plans nordöstra hörn, på hvilket lades jord.

Danska ordet fälad vill säga gemensamt vång eller bete.

I Slutet af 17 Ceket bodde i Hasslebösarp en man vid nman Sven Tufvasson, som jag förtyt i denna beskrifning omnämndt, var svärfader till alla Bengt Pers & Persmölla 3:ne Söner. Sven Tufvasson var medel måttligt stor till vexten och till sinnet beskedlig. Hans hustru var stor vext, fetlagd, stark af ett argt

och hätsigt temperament. Stundom blef hon så onder på sin man att hon slog på honom. En gång blef hon så upbragt till vrede på honom att hon nedkneppte hans byxor och gaf honom som somliga ^(förelldrar) vid deras barn bruka göra, Rislåg på gumpen, då han utbrast med de orden: aj aj låt bli mor jag är ju man i mitt hus, det är ju Skam att göta så vid mig.

Denna qvinna hade troligen egen karlaktlänning, emedan hon stundom klädde sig deruti, stoppade sin pipa och satte sig till häst och red bort på visiter, Och äfven i samma Kostym red hon till Svaneholm och hälsade på Egaren deraf Baron Gyllenstjerna. Hon lefde och uphöde 90 års ålder och sluteligen fick sitt underhåll af sina barns barn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Detta berättade min far och faster med flera gamla i min ungdom.

I mina gosseår, då jag kunde börja att urskillja föremålen och fästa i minnet händelser, bruksningsätt, Klädedrägt, Åkerbruk, samt dess och vagnsredskap, Beggnadsätt, Boningsrum med mera. Allt sådant har jag ennu vid 70 års ålder uti friskt minne, hvarföre det nu faller in att i korthet derom något beskrifva.

Då byarna hade sin jord i sambruk var det indelt i trenne gårdar eller som de kallade vångar, hvaraf de tvenne besåddes, En med Råg och en med Korn blandsäd och hafre. Vångarna var då i tegskifte att till vart hemman var utom ängen 4 teger eller fall, hvilka benämndes, Förstefall, som var mitt för gården kallades Tofter. Andrefall dernäst och så tredjefall, fjerdelfall dernäst det yttersta gränsande till en annans byrågång, låg mest obrukad och mycket beväxt med gräs Ljung - pinna buskar. Detta fall plögdes någon gång, dock med stort besvär, emedan dertill behöfdes 8 stycken dragare för plogen för att kunna genombryta Ljungbuskarna. I dessa fall såddes alltid Hafre. På tofterna såddes Råg, Korn äfven andrefall, och på dettredja blandsäd, och hafre. På fäladsvången åktes götseln ut strax efter medsommnar, men den blev sällan nedrefven för än i Oktober, året derefter besåddes denna vång med Korn på de trenne första fallen. Jemte lin, hampa och några Skepper eller Kapper ärter till Kokning af Soppor, denna vång snedrefs en gång om våren förrän Kornet såddes. Om jorden inte var för torr så började de plöga Kornstubben strax

efter de hade inhöstat, men Rågen blef ej utsådd förrän i Oktober månad. Genom denna Enkla tillredning och sensånad blef Råggrödan alltid ringa och somliga år nästan ingen utan på ryggskodden. Rågen var alla år blandad beväx med klint, Dufstolar, fåglaviker och mera ogräs, då dessa växter stod i blomman var det vakert att påse, och en väluktande ånga doftade i stilla väder i hela vången. Året efter låg alltid denna vång i fälad. Under sambruketiden såddes sellsammt en och annan några skepper vicker.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Af jordperon sattes endast Skeppe och Kappevis i hagarne vi gårdarne. Till 5 åren 1803 och 4 någon började att med jordvall på på tofterna intill Kålhagarne uti fäladsvången instänga från halft till hela Tunneland och deri sätta jordpäron; af hvilka en del började år 1804 att deraf tillverka brenvin. Men som de i början icke förstod denna mäsugning och annan behandling, Så blef deraf litet och blekt brenvin hvilket i synnerhet af spefoglar fick flera olika benämningar. Äfven i allmänhet höllo det för ringa emedan det var blekt och något osmakligt. År 1812 började vi först att brenna brenvin af jordpäron, hvilket blef ringa. men genom flere års inhämtad

erfarenhet lärde alla ett bättre tillrednings sätt, varigenom de fick 3 till 4 stop godt brenvin af hvarje Skeppa peron som var välsmakligt. Brenvinsbrenningen blef enligt Riksens ständers beslut år 1818 tillåten året igenom för alla Iordegare för ringa Skatt, hvar för den bedrefs mycket och blef alldeles ett ständig yrke ock inkoms källa af mindre åboar och jordegande husmän i 16 års tid hvaraf de förmerade sig mycket. Men detta brennande medtog altförmycken bren torf, hvilken kostade i grafven endast 3 daler på lass, på höstvagn. Jag vet sådanna brenneri husmän som årligen skaffade sig 36 Lass brentorf. Genom sådant fortfarande uttömdes Torfmåsaarna priserna derpå började år 1844 att stiga, hvillka alt mer och mer stigit, att den nu år 1857 kostar 9 daler på lass då den behöfvande sjelf upptager den. Alt sedan år 1818 tills 1845 då jordperon började skämmas och afstanna i halfva vexten, var brenvins priset lågt, det högsta kannan kostade var 4 dal: 16 sk. och de mästa åren endast 3 daler. Emedan priset var så lågt så dracks däraf aldeles till öfverflöd, Åboen till sin tjenare och arbetsfolk gaf en sup till hvar måltid. då han upptog sin torf så var det brukligt att

hvarje karl skulle hafva 6 till 8 dagar Supar dagligen, äfven vid ängslot och Råghuggning.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

På riksdagen år 1853 blef blef brenvinskatten så upphögt att här är ganska få som brenner endast Sådana som hafver Ängbränneri såsom herremän och bortarrenderade afvelsgårdar hvilka har altsedan betalt 3 daler i Skatt för hvarje afverkad Kanna..Sådanna ängbrenvinsredskap blef först år 1836 kända i Skåne och då gjorda i Lund af en som vatt utrikes och lärdt det. Det har blifvit mig berättat, att med 90 Kannors Ängpanna som med det samma klarar kan bränna 12 Tunnor Säd på hvarje dyng.

Altifrån mitt första minne till år 1816 var alla bränvinsredskap Enkla, men efter nemda år börjades i städer och på Herregårdar med mäskvärmare och Sedan några år derefter med Konstpannor som brenvin utom Klarning verkades.

I min ungdom gjordes bränvinsbrännings pannorna i form av en ringklocka med dubelt bredare i botten ~~en~~ än ofvani. Somliga brukade dertill Kittlar och en och annan jerngrytor till hvilka brukades trälock, bönder brukade icke slang utan endast 2:ne Koppar-

piper. Rister dragrör och jerndörrar för pannor och andra Eldkär(l)
brukades icke af bönder, För bränvinspannorna och kakelugnarnes håll
sattes en flat sten som tillklintes med lera eller götsel.

Före år 1813 fick alla åboar hafva stora bränvinspannor
för en ringa Skatt. Jag hade en som rymde 60 Kannor för hvilken jag
endast för året gaf 27 daler i Skatt. Men år 1813 om efterhösten blef
alla sådanna pannor målade och kantalet af kannerymden stämplad på p
pannans eller kittteles kant, hvars Kannas rymd skulle betalas med 2 s
daler 8 styf. i Skatt alt sedan har på hvarje riksdag någon för-
ändring blifvet besluten och Skatten förhöjd.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sedan jag nu sluat^t min beskrifning on jordbruk, bränvinsbränning dess redskap med m. föll dett mig äfven in att beskrifva de förändringar , som klädemoden under 60 års tid undergått.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I mina gosse år brukade Karlspersoner här i orten hattar med låg rundad pull, i form af pickelmössor, med breda skyggen som stod upp baktill, och nedtryckt frammantill nära rätt ut , hvilka då köptes för 5 a 6 daler.

Tröjer brukades , men en strut öfver hvardera höften samt en sköfvel bak på blå , hvita och af skogsboar äfven gröna. De svarte tröjerna var treskeftad halfylle. Fodret i alla tröjor var af linväf , aldrig med skinn.

Pellisar brukades semskade med linväfs foder , mest i gillan och graföl och sådanna ankomster , af bara sommartiden. Ludna fårskinapellisar brukades till hvardags klänning och äfven vid högtidliga tillfällen. I tröjerne brukade alla hecktor af mäsingstråd i Pellssarne brukades dels silfver och dels metalls knappar äfven i västarne som voro af blått vadmal något kortare än tröjerne

hvilka alla hade längden till gumhälet.-Jag såg flere gamla män bruka en till formen ovanliga svarta tröjer kallade flaske tröjer på hvilka nedantill var rundt omkring tillsydd cirka 5 tum breda och 8 tum långa stycken som i sammankomningarne no ett tum in på hvarandra men likväl med öppning emellan hvarje flik.

Byxorna brukades af Köpstakarlar som bönder korta utom selar.De kneptes med linet öfver höfterna och bandt med remmar ned om knäna,de var alla af skinn och treskeftat linne.Brukades endast somartiden mest af ongt folk.Köpstakarlar hade byxor af vadmal och dels kläde som kneptes nedan om knäna med spenne af mäsing och silfver.Inga Långbyxor brukades af något ständ,hvarken af kläden,vadmal eller lin.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bönderna brukade stöflar med långa skaft,hvilka nedkaflades med 3:ne enkla till 5 tums krage,hvilken vid likprocektioner af somliga updrogs och då räckte nära skrefvet.Afven brukades läderskor till reser om sommaren,annars icke,sällsamt såg man någon som brukade dem vid plogen , icke heller stöfla.

Till oväders ytterkläder brukades endast så kal-

lade kjolar, till färg blåmända och gråa, till formen korta, räckte
nogast öfver knäna. På höfterna var foler sammansydda till en dolk,
som så ila ut, baktill var han fläckt till gumphålet, framtill
var en rad öfverträcka knappar, men uti blåmända högtids kjolarne
var merändels konstsydda knappar af kamelgarn som köptes i städer-
na.-Af sådana kjolar hade vid gåendet låren intet skyl.

År 1807 började någon bruka ljusblå vadmals-
kjolar, som räckte till smalbenet med endast en fäll på baksi-
dan af höfterna och på bakspåten var slag, som gick öfver dem.
Men efter 20 års tid aflades allt bruk af kjolar, troligen der-
för att efter den form de gjordes, var de mindre nyttiga.

Men derefter, liksom i dess ställe, började
bönder att bruka blåa Ridbyxor med svart calf skin i skrefvet, ~~h~~
hvilka påknäptes med minst ett dussin knappar vid hvardera sidan.
Detta bruk varade omkring 12 års tid. År 1827 fick jag se en och
annan bruka blå vadmalspantalonger med smalt svart skin i skref-
vet, hvarmed de var kantade nedentill, hvilket skin inom 5 a 6 ~~år~~
års bruk aflades.

Som ytterbyxor af treskeftad Linväf började bru-

kas först år 1804 här i orten , hvilka en längre tid sydes lik ridbyxor och påknäptes på yttersidorna med knappar. LUNDS UNIVERSITETS

Ar 1795 var det första gång jag så en bonde bruka FOLKMINNESARKIV

kapprock ; till en början var det endast nemdeman och rika kocksande andra bönder som började med sådane af blått vadmal , men efter 10 års års förlopp begynte bruket deraf , som mera nyttigt , att tiltaga , mest med sådanna af gråt vadmal. Mig vetterligt brukades intet kläde till karlars kläder af bönder förrän år 1827 , då jag ~~för~~ först såg nemdemannen och Riksförmäktigen Anders Nilsson i Lilla Isie brukte tröja och pantalonger af hemmaväfd groft kläde , som var stridt låglagd.

Före mitt 10 år brukades till halsens ombindning af karlspersoner endast hemmaväfd , stärkad , fint linväf , hvori var inlagt hattfilt för att hållat styft , och kallades halsdukar , som nåde en gång om och bands bakpå med bändel. Men sedan började en och annan ongkarl att bruka bomulls-dukar till halsens ombindning på resor.-Undertröjor brukades icke af mankön förrän omkring år 1807.

Före mitt 20 år var häromkring i byerne några , som

brukade så kallad pipskägg på hakens spets , det var gamla
män , som bibehållt bruket från deras ungdomstid. I Linby
var en vid namn Thor, i Bösarp skjelman-spetakelmakaren Per
Larsson , i W. Wemmenhög Måns Truedsson, i Ölöf Per Anders-
son och Hans Hansson ; dessutom kom flera bettande gubbar
som bräkte skägg.

- - - - -

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sedan jag slutat min beskrifning om mankönets kläde-
dräkt , föll det mig äfven in att beskrifva andra könets kosty-
mer och dyrbara prydnader derpå.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I min ungdom brukade qvinnor till hufvudbetäckning
till dagligt bruk klutar af himmväfd linläreft. På gillen och
resor sockerduk , moselin , skarting och fint bomullslärf. Linty-
gets krage stod tet omkring halsen och sammanhölls framman-
til med en liten silfverfiligrans- knap eller knappnål ; Schal-
ar brukades till alldeles icke af bond qvinkön. Bomullsdukar brukades
till halsens betäckning på resor , men icke hemma vardags. På
brölöp , gillen och vid andra högtidliga tillfällen brukade mera
förmögnare qvinnor små fasonerade silkedukar till halsens be-
täckning.

Närmast kroppen brukades Högröda , Gröna , Blåa
Knutade tröjor , hvari somliga hade större och mindre delsläta
del's filigrans- silfverhäkter. Öfverlifven brukades långa , af
vadmal och dels köpta fasonerade tyger , såsom plok , half- och
helsiden , sartin med flere sorter. På dem var tillsydd stora så

kallade pölsor. På ryggen var påsyd ljusblåa silke eller så kallade perdeband , i form af 2 7-tal 7". Frammantill sattes af de förmögare silfvermaljor af flera fasoner och en sort mycket konstgjorda, förgyllda , som kallades spennemaljor ; i maljorna snörades med större och mindre silfverkjedjor , att lifvet sammanprässades i en vacker ställning.

Då maljorna intet var mycket stora , kunde i ett öfverlif vara fästade 6 stycken vid var sida. Af tjenstepigor och flickor brukades maljor af sink-mäsing ten , hvilka snörade sig i brist af silfverkädja med silke perdeband.

LUNDS UNIVERSITET
& FOLKMINNESARKIV

Innanför midt för bröstet , sattes en så kallad bröstduk , hvaraf en förmögen välklädd fruntimmer hade 6 till 9 stycken , hvardera på olika fasoner i prydnaden, men alla uti triangulig form. Till Exempel , en hade sammets botten , nemligen svart , hvarpå var sydda Guld- och silfversnören , äfven vita glasperlor , större och mindre i stor mängd. En annan med svart flöjells- eller silke botten , hvarpå var in sydd Urner med blommor af flere sorter färgad silke uti mångahanda fasoner , hvilka bröstdukar var de dyraste.

Qvinkönet brukade utantröjor, blå, gröna och svarta, dels af vadmal och af de förmögnare af kläde, men icke till hvardags en dast till kyrkan och kalla årstiden vid högtidliga tillfällen. Desvarte tröjer var af de förmögnare påsydd större och mindre förgyllda och konstggjorda silfverspennen, som kostade i inköp från 7 till och med 14 Riksd. Sådanna tröjer med spennen brukades endast i Brölöp och kyrkegångs gillen, men på begrafningar utom spennen. I ärmerna nära armbågen var fästad en förgylld filegrams silfverknäp, somliga stora som en vallnöt, i hvardera Arm. Nedantill var svarta och blåa tröjer alltid påsydd en a 2 rader breda border, som var svarta.

6/71
Nedanklänningen, så kallade skörten, brukades dels af ljusblå filt, dels af fin vadmal, till färgen blåa, gröna, violet af/ och äfven någon röda. På alla nya skjört påsyddes aldre nederst tums- breda band af silke och äfven så kallade perdebände, ljusblåa till färgen. Perdeband har jag på de sednare 30 åren icke sedt i handelen. Svarta, treskeftade kjortlar och äfven sartin brukades till sorge- dräkt, och till hvardags slitkläder i synnerhet af fattiga qvinnor och tjenstepigor, brukades gofva, treskeftade, hemma-svärtade kjort-

lar. Äfven brukades till högtidsdrägt Pelsar som hvardags. På de bästa var hvitt skin dels ludet och dels sämskad öfverst, dernäst högrödt färgad köpt skinn 6 till 8 tums bredd, sedan 6 tumshvitt skinn och till fyllnad nedantill rödt vadmal. Sånna underkläder var fula och kallades pellsar. De börja aflägga dem omkring 1816. I Östra Wemmenhøgs socken brukades till nedan slitklänning en ovanlig ~~sp~~ sort, som de kallade Linpellsar, den var för det mästa treskeftad, grof, blekt Linväf, på hvars nedra del var påsydd från 6 till 12 tum bred röd vadmals-remsa, hvilka pellsar började blifva sällsynta omkring 1820. De brukades endast af husmans qvinnor och tjenstepigor, och sällsamt af någon Åbo qvinna.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Qvinkönet brukade höga klackar under Laderskorna och det bättre äfven under stöflar; baktill, näst sålan, i lika bredd, tillsattes ett så kallad afsätt, tillskuret af al eller björk med öfver 2 tum högt så kallad afsätt med spetsad till ett tums bredd, hvilket öfverdrogs och tillhäftades med kalfskin och på spetsen tillsydd tjockt sälläder. Sådanna afsätt brukades under stöflar och skor af köpstafruntimmer i likhet med böndernas. Sådanna skodon var mycket ostadiga och vacklande att bruka. År 1809 såg jag flera, som aflagt detta bruk, och hade breda Läderklackar i stället.

Ifrån min första med säker urskillning fästade minne räknar jag från år 1795 och tills jag var flera till 20 år bruka bönder att hafva sina arbetsvagnar obeslagna. De var med trädaxlar, hvarunder var infällda jern. Julen dels hemmagjorda men till största delen köpta af färsingar på Skurups marknad; på julen var en hög och bred ring, hvaruti i hvarje med insattes 2:ne lilla trädubbar kallad dömlingar; att ringen derigenom slets rund och i torka varade sådana ringar länge, de brukades också näst denna årstid till götsel torfåkning och höstnad. Sällsamt, utan på större hemman hade någon bonde flera än 2:ne jernaxla och Julringbeslagna vagnar, hvilka var utan vridlag, med suler under alla fyra krokarne; och på alla 4 trädskaglar; sådana vagnar besvärliga att omvända och dertill behöfdes mera rum än med vridlags-vagn. År 1798 var det första gång jag såg en ny vagn med vridlag. Många äldre hemmansegare hade aldrig haft vagnssäte, men en del yngre började göra sig sådana af bräder, som bants på häckstängerna, hvori lades 2:ne konstväfda eller med figurer på sydda åkdynor. Bringselar och grimmer af vitt läder var allmänna bruket, isynnerhet vid högtidliga tillfällen. Sällsamt

såg jag någon hafva sådanna af brunt, emedan det bruna, så kallade tågade lädret kostade väl mera i beredning än det hvita, hvartill endast behöfs kalkvatten till härens lossning, men ingen bark Träskaklarnas bruk varade till omkring 1832, då jag fick se en och annan bruka hampliner jemte stång i dess ställe. I denna min beskrifna Enkla och mindre kostbara Klädedrägt, Byggnads sätt och Åkedon, utan skuld på sitt hemman, lefde bonden gladare och med mindre bekymmer än nu för tiden i sin lyx medelst dyrbar klädedrägt, vackra målade och tapetserade väggar i sina boningsrum jemte polerade möbler, ståtliga liggfjädersvagnar, och mäsings beslaget sela lefveri. Helst då han eftertänker sina affärer, kan han icke utan den förödmjukande erkänslan säga: Det är till större delen andras eller blott till hälften mitt af allt hvad jag har i besittning.

Ifrån mitt första minne tills jag var öfver 40 år var bonden i sina gillen och bröllop mera sparsam än nu för tiden, ehuru de varade lika länge, 2a3 dagar. Alla maträtterne var aldeles enkla tillredda och bestod första rätten af köttsoffa, hvori var klimpar af ägg och hafregryn jemte finskurna gulrötter och palsternacker och på bästa sättet var der äfven fint hackade små köttbullar, som

kallades frikadeller jemte en ringa del sviskon.

Andra rätten var/norsk lutfisk, som åts sådan den togs af vattnet, hvartill togs i fett upkokt senap, där jemte på bordet stod smält smör som av någon äfven tilltogs.

Gröt var tredje rätten som och bestod av korn, bovete och risgryn kokta i mjölk, men icke sammanblandade på något sätt brukades första dagen så kallade formgröt af Risgryn formad endast i små proselinstefat, hvaraf lades en sådan del till hvarje person och derjemte påslogs ett skedblad vin.

Derefter sirkulerade en större tallrik med skuren stek samt stundom en med formad, Skuren äggost och ett stycke kaka som av gästerna var ditförda och bestod av flera sorter såsom sockertorh-
kakor hvilka ^{hade} få. De övriga var våfflor, Goaråd, smörkakor och klenor, hvarpå i de bättre bröllop gavs till kvinnkönet hvardera ett glas vin.

När gästerna satt sig tillbords lästes tillbords bönorna i tysthet, derefter åts småbröd och togs första supen sedan sufs soppan af faten med skedar, derefter togs och åts soppekött,

hvarpå togs en sup, sedan togs en sup på fisken och en på steken. Inga förläggsskedar, knivar eller gafflar bruktes, hvarje person medhade sin kniv.

Med inga andra utländska drycker trakterades i gillen eller bröllop eller hvad kalas som helst bonden då gjorde förrän år 1820 då jag hvar på julkalas hos Smeden Ahlström Ölöf der jag första gången i min tid fick ett glas Toddy, en blandning av vatten, Rom och socker. Några år derefter kom det i bruk hos bänder att en af gillesdagarna fick hvar person, inbjuden i enskilt rum rum, om aftonen ett glas toddy, hvilket hvar mycket omtyckt. Men sedermera tilltog det onödiga Slöseriet alltmera i bondsamlingarna att i kalasen tömdes stora bälkar ponchs, hvilket ännu är i bruk och troligen behålles, arak och rom kan fås från utlanden. De var på de flesta ställen seha med matens intagande under måltiderna, hvarför de större måltiderna, middag kallad, som vanligen i gillen hölls kl. 3-4 efm. varade 2 å 5 timmar det var en prdning för matsmältningen och påkostande i synnerhet för fruntimren som satt stilla hela denna tid men mankönet gick under tiden 2 å 3 gånger från bordet och rökte sina

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

pipor. I min upväxt såg jag ingen i bröllop eller gillan spela kort, då var inga andra spel kända än 5;kort, men 1807 var det första gången jag såg spelas tolfva hvilket var af största delen mycket omtyckt som då började spelas såväl i större som i mindre folksamlingar. Förut hade tidsfördrifvet varit språkande af biblen och andra bycker af de äldre, dels annat tal och äfven gåtor, hvilka var med långa frågor som var till en del vidlyftiga att uttänka svaren.- I från jag var 5 år till jag nåt 10 år tjente hos mina föräldrar Tufve Härlöfs i Lindby dotter Bengta, hon kunde öfver hundraåtals mest vidlyftiga ~~gätor~~ frågor till gåtor, af hvilka jag ännu mins en del.--Hvarföre jag tänker att det från äldre tider var mycket brukligt i synnerhet i sällskap af ^{ong/} ~~and~~om att framställa gåtor för at bry hvarandra, gåtor var troligen en ^H ~~qvarleva~~ fråⁿ hedendomen hvarigenom minne och eftertankan mycket skärptes.

I mina barnaår var Sädpriserna mycket lägre än nu för tiden. Jag mins från år 1795 till år 1799 kostade Tunna Råg från 12 till 18 daler och Korn från 9 till 12 daler, men 1799 var en våt och kall framtid, Kornet blev ej tillsatt förk än till midsommar

för det mästa utom tvärning. Jorden var då till en stor del gräsbeväxt att somliga betade kreaturen derpå mellan målen. Sommaren var våt och kall, här blev ändå det året en frodig korn- och havregröda, men genom sensånad i kornstubbsplöning blev den då som vanligt rågen mycket ringa. Ärtor såddes icke så länge byarna hade sin jord i sambruk mera än hvad hvarje åbo behöfde till Kokning af Soppor till hushållet; till exempel på sin höjd 12 kapper; min far såde dertill sällan mer än 4 kapper. En och annan Åbo sådde vicker från 12 till 18 kapper.

Förutnämnda år 1799, börjades vårsädeshösten de första af Oktober och somliga fick ej inhöstat förän Mårtensdag. Säden blef till största delen för våt inkörd och lagbränd. Denna väta var troligen mycket vidsträckt, emedan jag minns att sädespriserna uppgick till ovanlig höjd rågen på tunna till 36 daler och kornet till 29 å 30 daler. Allt sedan har sädespriserna ej varit så låga som tillförne. Rågen på tunna kostade derefter minst från 21 till 24, och tunna korn från 15 till 18 daler, hvilket pris varade flera år, men sedermera steg något mera. Åren 1795 till 1800 minns jag nog priserna på en del metaller och annat. Ett lod silfver i slät arbete utom förgyllning kostade hos guldsmeden 3 daler

En marken koppar smidd i kittlar och annat slät arbete utom förtening fick nytt för 1 daler 16 styf. Likaså en aln blått färgad vadmal. Den tiden fick en stor mängd fetsill uti Bohusländska ~~kusten~~ skärgården som icke kunde medhinnas att ned alta hvarför deraf koktes en stor mängd tran. En ~~stunna~~ Tunna sådan fetsill kostade nemde åren mellan 15 och 18 daler hvilket kan låta otroligt för mina läsare.

Men år 1800 flyttade nemde sillrikedom bort från nemde Skärgård och alt sedan har ganska ringa och stundom eller somliga år ingen fåttss, som långliga tider vatt flera tusende människors näring och inkomst till rikedom.

Nemde år med de låga sadespriserna mins jag 1797 då här blef mycken Säd var det en tid 3 veckor före Jul och till Mars kostade tunna Råg 10 och korn 7 daler. En 9 kvarters häst 4 år gammal köptes för 200 daler, En ko för 72 a 90 daler, Ett par stora drag - oxar 150 a 170 daler. Ett Lamb 3 daler. Ett par stöflar med 3 Enklar till krage som updragna nog Skaftet up till Skrefvet, kostade 10 a 12 daler. När jag var 16 år gammal köpte jag ett par ny bra stöfla med enkel krage för 15 daler, och år 1805 köpte jag ett par dylika

för 16 daler. År 1806 i September. Månad var jag med en person hos en guldsmed i Ystad som köpte en Silfverbegare på 30 lods vigt äckta förgyld, den kostade efter 16 daler 16 styf. för lodet. Kortföre mitt minne var gångbara myntet endst Silfver och Kopparslantar, hvar stämplat 2 och 3 öre, af dem vägde vartö öre ett lod. Men under tiden fanns också en del så kallade bankosedlar, som mest innehades af de handlande för att sända på posten till ligviderande af hhandelsaffärer. Till år omkring 1793 då Konung Gustaf 3:je påfänt i Samråd med ständerna att inrätta Riksgäldskontoret, hvarifrån utgafs en mängd Sedlar på en a två 10 - riksdalers valör, och galt då lika med Bankens Sedlar. Men det varade endast få år, då denne mest enväldige och Konstlade Konung för att betäcka sin lönlige angrep af statskassan behaga att nedsätta Riksgeltsmyntet en tredje del under Bankens Sedlar, hvarigenom alla som inhade riksgelt eller hade utlånt af dem blef lidande till en tredjedel af värdet.

Ehuru det icks kan tillhöra en beskrivning om Persemölla skall jag likväl för dess märkvärdighet beskrifva om en händelse som skedde enligt många gamblas berättelse i Ostra Wemmenhög omkring

Tvenne personer hade i lifstiden varit öfverens om att begå några större brott, hvilka icke blef uppdagade. Hvarföre de sinsemellan gjorde ett hemligt förbund, att den sist efterlevande skulle på sotsängen deras brott för deras präst uppenbara. Den först aflidne bodde i Dybeck, jag vill mins han hette Lars Nilsson. Den ~~xx~~ sist aflidne bodde i Domkyrkehemmanet i Ö. Wemmenhög. Denne hade icke uppfyllt deras ^(öfverenskommet) gjorda, att för deras själasörjare det uppenbara.

Men vad hände då. Jo. Första natten efter den sistn aflidne var död och likklädd, kom den först aflidne i Likrummet och började ett tal med stämma och förebråelser för den likklädde fär att dess uraktlåtenhet att ej hafva uppfyllt deras i lifstiden ingående förbund. Och berättade att han alt ifrån sin dädstund svävat mellan Himmel och jord och genom hans uppenbarelse, hade skedt, förväntat att han skulle fått ett salt lif. Hvarefter de döde började att häftigt slagsmål som varade en kort tid. I ett rum näst intill endast en vägg emellan, låg en mycket tunghörs äldre man, vid namn Jöns Truedsson, som likväl noga afhörde både Samtal och Slagsmål. Morgonen derpå, då Likrummet blef besökt, befants bevis på händelsen. Deri-

igenom att Likklädselen var mycket sönderrifven.

Ären 1805 - 6 och 7 tjente jag Prosten Ola Hindbeck i Östra Wemmenhög, hvilken var Egare till Domkyrko hemmanet derstädes. Jorden dertill var flera år förut i Enskifte lagd intill W. Wemmenhögs rågång, men gårdens alla fyra längor stod på gamla stammen både till byggnad och inredning uti dess Urgammla Skick. Och för blef det så länge Hindbeckska familjen innehade pastoratet. Tomten jemte deromkring en större hejda var tillagt prästgården genom enskifte.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Under min tjänstetid derstädes, var ryktaren Hans Månsson en gammal man och jag på något arbete vid nemde Demmkorko hemmans gård och när vi der bekom vår medaftan, gick vi in i norra längan och satte oss der någon halmstubb för att äta, Då började han omtala att et Slagsmål mellan två döda skedde i hans ungdom då han var omkring 12 år i det rummet vi satt.

Nemde norra länga var så inredd, att på östra ändan hade varit drängkammare, Westan om der intill Sommarstuga innehållt 3 väggarum och der närmast västan om, torfhus, och sedan fårhus oc

port. Jöns Truedsson låg i dränghuset och liket i Sommarstugan. I bägge dessa rum var fönsterkarmar och loft öfver i sin gamla Skick då jag tjente Hindbeck.

Jag hade när glömdt att berätta, att den i Dybeck afled 10 år för än den i Wemmenhög.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

År 1736 ägdes Låremölla af en person som hette Nils Sörensson, hvilken sålde möllan jemte tillhörande en åttondels mantal i Sambruk med Lindby bys ägor till en som hette Aspelin omkring år 1760 för 1400 daler. Aspelin bodde der kring i 18 års tid, då han sålde nämde egendom till en som hette Fiken år 1778. Köpesumman vet jag icke, Samma år afbrann Qvarnarna och alla husen. Då Fiken åter nyt uppbygde dem, qvarnhuset och boningslängan i Samma Skick och inredning som nu befinnes, med den skilnad att denna var tegeltäkt till år 1817. År 1892 såldes Låremölla till den på Jordegendomar mycket rike Regements Pastorn Santesson för 21,000 daler, troligen var No.11 Lindby den då kallade Svennagården i samma Köp, emedan Santeson icke egde den förut. Vid min farfars Sven Olsson sednare lefnadsår egde han No.11 till sin död den 28

jan 1784. Om Fiken sålde Låremölla till Santesson eller någon annan
vatt egare vet jag icke. År 1815 den 16 Januari sålde Pastor
Santesson endast Låremölla med deromkring tunneland jord på auktion
till hemmansegaren Bengt Larsson i H. Bösarp för 62,000 daler riks-
geltsmynt. Hvilken egde den till sin död i slutet af Mars månad 1837
Hvarefter dess efterlämnade Enka Metta Persdotter jemte sex barn
blef egare tills omkring år 1840 Äldsta Sonen Lars köpte modrens och
Syskonens andelar i 19 tunneland jord af hemmanet No.4 Bösarp för
köpesumman Ett hundra och fjorton tusende daler, med afdrag af tio-
tusend hypotekslån. Alt sedan har Lars Bengtsson vat egare till
nemde egendomar till nu 1859 i början af Februari då han försålde
Låremölla jemte hemmansdelen i Bösarp till egaren af Näsbyholm fri-
herre Blix Fenike köpesumman femtiosex Tusende riksdaler riksmünt
eller 336 tusende daler. År 1793 fick Pastor Santesson No.11 Lindby
och Låremöllas åttondelen i ett Enskifte sammanlagda och då på ~~plan~~
planen byggde tvenne uthuslängor 12 alnar breda och en boningslänga
10 alnar bred, och bortarrenderade det till frälseåboen Anders ~~Farr~~
Persson på No.7 Ölöf, Hvilken förmerade sig mycket så att han kunde

köpa det. År 1803 eller 4 köpte Anders Persson hela nemde egendom i
hvars plan var Cirka 100 tunneland af Pastor Santesson för Köpe-
summan Tretio tre Tusende daler riksgeldt. Året derefter sålde ~~Ande~~
Anders Persson Låre åttondelen till Smeden Carl Svensson Holm i ~~Nat~~
Östra Wemmenhög och Jöns Hansson i Allmaröd för Sex tusende och Sex
hundra~~de~~ daler riksgeld. Och en del af No.11 Södra del till Prosten
Ola Hindbeck i Östra Wemmenhög för Sex tusende och Sex hundra~~de~~ del.
samt en del i Sydväst af planen till en Smed i Westra Wemmenhög.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

År 1700 köpte frälseåboen Mårten Hanson i Östra Wemmen-
hög en fjerde dels mantal af Rusthållet No.22 i byen för Ett tusen
tre hundra~~de~~ daler uti Silver Spesier, å det var så mycket femtusende
och 200 daler nu i Riksmünt.

År 1794 köpte frälseåboen Lars Matsson i Tullstorp No.
21 och 22 Öremölla, hvars egovälde i sambruk var 50 tunneland för ~~f~~
Fyra tusen daler men i vad myntsort vet jag icke, ty då var sedel
myntets Omlopp..

År 1769 köpte min Fars far Sven Olsson härstädes No.15

Ölöf av Lars Månsson för Tre tusen femhundra daler i Silver
Spesier räknad. Säljaren fick för sin hela lifstid undantag. Efter
Sven Olssons död fick min faster Sissa och dess man Lars Persson
detta Hemman utom någon lösen till Syskonen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

107

2564

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

A n m ä r k n i n g a r

(a v / s e n a r e / h a n d)

- o -

- Sid. I Bengt Persson, mämndeman, död 1730.
2 Skatteskillingen betald den 21 Dec. 1721.
26 Sven Ols äldsta dotter Kjersti.
28 Sonen Bengt tog prest examen d. 5 Juni 1821. Fick pastoratet
vid 34 års ålder 17/12 1825. Tillträdde Sireköpinge 1828.

Varit informatör hos herrskapet Berg von Linde .

Blef gift 10/2 1827 med fröken R. som varit guvernant där.

Hon dog 13/6 1828. Han gifte sig åter år 1829 med en Lovén .

Hon dog 1831. Tredje hustrun var en Duncan , hon dog 1841 .

Han hade tvenne döttrar i andra giftet. Han var född 24/1 1794
och dog 22/3 1867.

Axelvåld i Rönnebergs h:d äges av en Berg von Linde.

- 30 " äfven i samma köp sålde sin hafva del år" 1788 d. 27 febr.

Christoffer Svensson brukade No. 14 endast tre mån. tid.

- 37 "af ny indelnin " år 1730.

- 50 rad 5. Systeren Bereta Olsdotter gift med Jeppa Måretensson
i Klagstorp.

- 57 Slägtled: Bengt Persson i Persemälla -- Lars Bengtsson i Hålgård

57 -- Per Larsson i Hässle-Bösarp -- Lars Pärsson i H.-Bösarp --
 Bengt Larsson i Låremölla -- Lars Bengtsson i Låremölla .

77 I slutre av 17;de seklet etc.

Friherre Axel Gyllenstierna hade Svaneholm under åren 1665 -
 -1705, då han dog ogift. Han kallades för sin snålhet Nitton-
 gryn

103 Svernagåden, nu Vallekilla. *N=11 dindby*

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

- - - - -

Bengt(Larsson) Lindberg föddes på nr. 14 i Lindhbyd. 24 jan.1794 af bonden och krono-skatte-hemmans-egaren Lars Persson och hans hustru Sissa Svensdotter (yngsta dotter till Sven ~~Kxxxxx~~ Olsson i Persemölla) erhöill undervisning vid latinskolan i Malmö blev student vi Lunds universitet d. 3 Febr.1813 aflade prestexamen den 5 juni 1821 prestvigdes d. 11 juni samma år, aflade pastorexamen d. 11 dec.1824 utnämndes till kyrkoherde i Halmstad (i Luggede härad) och Sireköpinge (i Rönnebergs härad) (då af 3:e klassen, nu af 1:a samt skiftesvis regalt och patronelt) d. 17 dec. 1825 på kallelse af patronus Berg von Linde på Dufeke, hvars söner han undervisat som informator derstädes tillträdde nämnda pastorat år 1828 (förmodl. d. 1 maj) erhöill proste-titel d. 17 juni 1833, afled i Hälsingborg där han vistats de senare åren af sin lefnad d. 22 mars 1867 kl. 3,15 e.m. ligger begrafven på Halmstads kyrkogård.

Kyrkoh. Lindhberg gifte sig 1:a gången d. 10 febr. 1827 med guvernanten hos herrskapet Berg von Linde, på Dufeke Christina Charlotta Maria Ridderhjerta, dotter af kapten C.A.Ridderhjerta. Hon afled den. 18 juni 1828, efterlämnade en dotter Henrietta Louise född

d. 26 nov. 1827 död 1848.

2. år 1829 med Sophia Lovén, dotter plantage-deriktoren Johan Lovén ~~Kirkensgård~~ (i Reng) och syster till professorn i anatomi vid Lunds universitet, Nils Henrik Lovén, Hon afled år 1831 efter - lämnade två döttrar Christina Charlotta Maria född d. 14 juni 1830 och Hedvig Sophia Catharina född d. 18 sept. 1831.

3. år 1839 med Margareta Duncan, dotter af jordbrukaren David Duncan. Hon afled barnlös år 1841.

Prosten Lindhbergs äldsta dotter i 2:a äktenskapet blef gift med en inspektor Brun på Dufecke som äfven några år hade arrendet Halmstads prestgård af svärfadern, efter hvars död di reste till ~~Amerika~~ Amerika, där de förlorade sin förmögenhet, hvar på di återkommo hit då mannen erhöll anställning vid Landskrona Sockerbruk Prosten yngsta dotter är ogift och bosatt i Helsingborg.

På samma dag som prosten Lindhberg i Halmstad, eller den 22 mars 1867 kl. 9,30 f.m. afled äfven kyrkoherden i Hemmesdyngge och Södra Åby församlingar, prosten och jubeldoktorn Johan Daniel Hindbeck hastigt afslag på Södra Åby kyrkas predikstol under pågående passion-